

PHILOLOGY AND LINGUISTICS

Основні підходи до вивчення англійських ідіом

Воскобойник Валентина Іванівна¹, Бариш Ольга Олегівна²

¹ кандидат філологічних наук, доцент

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка; Україна

² студентка II курсу магістратури;

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка; Україна

Фразеологізми становлять важливий пласт будь-якої мови, функціонуючи як у літературному, так і в розмовному її варіантах, збагачуючи її та наповнюючи новим змістом. Аналіз фразеологічних одиниць у мові надає можливість прослідкувати історію та багатий досвід певної країни, частково ознайомитись з її звичаями та традиціями, що пов'язані з трудовою діяльністю, побутом та культурою, а також дізнатися про менталітет людей, які розмовляють цією мовою. Доцільним є також вивчення фразеології різних країн та народів у порівнянні, адже це дозволяє виявити спільні та відмінні риси у сприйнятті навколишнього світу їх представниками.

Щодо вивчення фразеології у вітчизняному мовознавстві усталилася думка про її широке (В. Калашник, Ф. Медведєв, Л. Скрипник, О. Тараненко та ін.) і вузьке розуміння (В. Білоноженко, В. Мокієнко, О. Юрченко, Л. Юрчук).

Так, Л. Скрипник розуміє під предметом вивчення фразеології стійкі словосполучення двох і більше слів, що утворюють семантичну цілісність і відтворюються у процесі мовлення як готові словесні формули [1, с. 7].

Українські мовознавці у своїх працях підтримують як широке розуміння меж фразеології, так і звужують їх. Наприклад, у словнику-довіднику «Фразеологія перекладів Миколи Лукаша» вказано, що фразеологія «охоплює українську ідіоматику, пареміологію, перифрази, тавтологічні словосполучення, усталені порівняння, традиційні формули припрошення, побажання, клятв, прокльонів, каламбурні словосполучення, вирази розмовних кліше тощо, уживані в мові Лукашевих перекладів» [2, с. 3].

PHILOLOGY AND LINGUISTICS

Проте до реєстру «Фразеологічного словника української мови» (1993 р.) до фразеологічних одиниць не увійшли сталі словосполучення, прислів'я, приказки, крилаті вирази, усталені порівняння, складені терміни, не фразеологізовані тавтологічні словосполучення типу, перифрастичні словосполучення; не вважаються фразеологізмами і службові частини мови, а також складені сполучники [3, с. 4].

Українське мовознавство, встановлює такі основні критерії фразеологізмів: семантична цілісність (Л. Скрипник, Г. Удовиченко), неперекладність іншою мовою (Л. Булаховський), відтворюваність (М. Алефіренко, Ф. Медведєв, Л. Скрипник,), «надслівність» (Л. Скрипник), стійкість (Л. Юрчук), еквівалентність слову (Б. Ларін, П. Редін), наявність не менше ніж двох повнозначних слів (М. Демський), експресивність (В. Мокієнко, В. Ужченко), проте сьогодні не можна стверджувати про систему релевантних ознак, якими характеризується фразеологізм [4, с. 17].

Об'єктом фразеології виступає «фразеологізм», «фразеологічна одиниця», «фразема», «ідіома», «фразеосполучення», «фразеологічний вислів», «фразеологічний вираз», «стійке сполучення», «стійка сполука» тощо.

Проте існує деяка розбіжність між цими термінами, так, наприклад, М. Алефіренко зауважив: «Відповідно до існуючої мовознавчої термінології «фразеологічна одиниця» служить видовою назвою різних елементів фразеологічної підсистеми, а «фразема» – найменуванням реальних фразеологічних утворень, у яких об'єктивуються ФО» [5, с. 4].

Натомість В. Ужченко не розмежовує терміни «фразеологічна одиниця», «фразеологізм», «фразема», «фразеологічний вислів», «фразеологічний вираз», «ідіома», а зазначає їх, як синонімічні найменування аналізованих одиниць мови з метою суто стилістичного їх урізноманітнення [6, с. 13].

Таке різноманіття наукової думки спричинило розбіжності у встановленні загальних, спільних рис для всіх фразеологізмів. Все ж таки, більшість дослідників-фразеологів схиляються до тенденції:

- 1) виділяти декілька ознак фразеологічних одиниць;
- 2) розуміти відносність цих ознак;
- 3) усвідомлювати природу фразеологізмів відповідно до аспекту дослідження;
- 4) постійно зіставляти вільне словосполучення і фразеологічне, з одного боку, і слово та фразеологічну одиницю, з другого боку;

PHILOLOGY AND LINGUISTICS

5) інтерпретувати властивості фразеологічних одиниць як антонімічні, діалектичні, константні й варіативні, лінгвістично абстрактні й екстралінгвістично конкретні [6, с. 13].

Окрім питання визначення ознак і властивостей фразеологізмів, національна фразеологічна наука вивчає ряд таких питань як дослідження фразеологічних засобів мови через антропологічну призму, фразеології в системі ідіостилю, культурно-національної конотації, прагматики, семантики й динаміки окремих тематичних груп, фразеологічних інновацій тощо (Ю. Кохан, Л. Мельник, Ю. Прадід, А. Смерчко, В. Стишов, Д. Ужченко, Л. Щербачук та ін.) [7, с. 122].

В останні роки на перший план досліджень українських науковців-фразеологів вийшло питання синтаксичних конструкцій, яким властива тісна злитість компонентів. У сучасній українській мові їх кваліфікують як фразеологізовані речення, як один із типів нечленованих речень, частково фразеологізовані складні речення підрядно-сурядного типу в українській мові [8, с. 17]. На сьогодні, дана проблема в українському мовознавстві досліджена лише поверхнево, її порушували в контексті вивчення фразеологічних утворень у структурі складного речення діалогічного мовлення, фразеологізації речень, будови та лексичного наповнення фразеосхем складнопідрядних речень в усному мовленні, частково фразеологізованих складних речень підрядно-сурядного типу.

Отже, на основі проведеного аналізу лінгвістичних підходів до визначення фразеології, ідіоматики та ідіоми можемо зробити висновок про різноманіття та неузгодженість значної групи термінів у цій галузі, до яких можна віднести і виникнення нової термінологічної лінгвістичної бази. А обов'язковими є такі ознаки фразеологічних одиниць: компонентний склад, стійкість структури, відтворюваність, цілісність значення, ідіоматичність, категоріально-граматична віднесеність для більшості фразеологічних одиниць.

References:

- [1] Скрипник Л.Г. Фразеологія української мови. Київ: Наукова думка, 1973. 279 с.
- [2] Сколенко О.І. Фразеологія перекладів Миколи Лукаша: словник-довідник. Київ: Довіра, 2003. 735 с.
- [3] Вілоноженко В.М. Фразеологічний словник української мови. Київ: Наукова думка, 1993. 984 с.
- [4] Скиба М.Є. Актуальні проблеми філології та перекладознавства: збірник

PHILOLOGY AND LINGUISTICS

- наукових праць / Хмельницький національний університет.
Хмельницький: ХМЦНІІ, 2005. 82 с.
- [5] Алефіренко М.Ф. Теоретичні питання фразеології. Харків: Вища школа, 1983. 134 с.
- [6] Ужченко В.Д. Фразеологія української мови. Київ: Знання, 2007. 494 с. (40)
- [7] Прадід Ю.Ф. Фразеологічна ідеографія (проблематика досліджень). Київ; Сімферополь, 1997. 252 с.
- [8] Шитик Л. Частково фразеологізовані складні речення підрядно-сурядного типу в українській мові. *Українська мова*. 2013. № 2. С. 13–28.